

**DEMOKRASI
PLATFORMU
DERGİSİ**

Demokrasi Platformu Dergisi

International Refereed Journal

ISSN: 1305-4600

10 (35), 2021, 135-157.

**Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler
Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi**

Evaluation of the Educational Function of Biographies in the Fourth Grade
Social Studies Lesson in Terms of Value Teaching

Selma Yel

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tarih Eğitimi Bölümü

E-posta: selmayel@gazi.edu.tr

Orcid: 0000-0002-1120-539X

Burcu Sel

Doktora öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

E-posta: burcusel3@gmail.com

Orcid: 0000-0002-7663-0434

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makale / Research Article

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Kış-Aralık/ Winter-December

Geliş/Received: 28 May/May 2021

Kabul/Accepted: 19 Eylül/September 2021

Yayın/Published: 15 Aralık/December 2021.

Atıf/Cite As

Yel, Selma-Sel, Burcu. "Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi". *Demokrasi Platformu Dergisi*, 10 (35), 2021, 135-157.

İntihal/Plagiarism

İntihal Taraması/Plagiarism Detection: Bu makale intihal taramasından geçirildi/This paper was checked for plagiarism. **Web:** <https://www.demokrasiplatformu.com/dergi> | **e-mail to:** demokrasiplatformudergisi@gmail.com

Copyright © Published by Serkan Yorgancılar, Ankara-Turkey. Bütün hakları saklıdır. / All right reserved

Öz

Bu araştırmada sosyal bilgiler dersinde Milli Mücadele sürecinde önemli roller üstlenmiş, tarihsel bir kimlik ve önemli bir kadın kahraman olan Halide Edip Adıvar üzerinden inşa edilmiş biyografiye dayalı öğretim sürecinin eğitsel işlevi dördüncü sınıf öğrencilerinin değer öğretim süreçleri açısından incelenmiştir. Bu araştırmada Milli Mücadele sürecinde önemli bir rol üstlenmiş aynı zamanda tarihsel bir kimlik ve önemli bir kadın kahraman olan Halide Edip Adıvar üzerinden inşa edilmiş biyografiye dayalı öğretim süreci, dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi değer öğretimi kapsamında ele alınmıştır. Temel nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu bir ilkokulun dördüncü sınıfında öğrenim gören toplam 38 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında mevcut değerleri anlama ve değer yanılgılarını ortaya koyabilmek için sekiz sorudan oluşan açık uçlu soru formu ve sekiz etkinlikten oluşan çalışma sayfası kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda vatanseverlik değeri kapsamında sırasıyla fedakârlık gösterme, çalışma, vatani koruma, sevgi duyma ve saygı gösterme; bağımsızlık değeri kapsamında sırasıyla özgür yaşama, cesur olma, vatani savunma, mücadele etme ve yardımlaşma; çalışkanlık değeri kapsamında sırasıyla gayret etme, hırslı olma, başarıma ve sabretme alt kategorilerinin oluştuğu görülmektedir. Biyografi temelli etkinlikler sonrasında gerçekleştirilen son uygulama sürecinden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde ise; değerleri doğru anlama oranının ön uygulama süreci ile karşılaştırıldığında arttığı; değerlere ilişkin yanılgı oranının ise azaldığı görülmektedir.

Anahtar sözcükler: Biyografi, Değer Öğretimi, Sosyal Bilgiler.

Abstract

Biographies as a pedagogical educational tool; they have important functions in educational processes in terms of the historical perspective and broad content they cover. In this research, the educational function of the biography-based teaching process built on Halide Edip Adıvar, a historical identity and an important heroine, who played an important role in the National Struggle in the social studies course, was examined in terms of the value teaching processes of the fourth grade students. In this context, the following sub-problems were created: What are the values that emerged as a result of the biography-based activities and what are the sub-categories of values?

Yel, Selma-Sel, Burcu. Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.

How did students' understanding and misconceptions of value change before and after the biography-based activities?

The study group of the research, in which the basic qualitative research approach was adopted, consists of 38 students studying in the fourth grade of a primary school. In the activities prepared within the scope of the acquisitions in the unit "I am learning about my past" in the "Culture and Heritage" learning area of the fourth grade social studies lesson; Considering the turning points and personality traits of Halide Edip Adıvar's life, the events she experienced during the National Struggle were revealed by taking into account the values of hard work, patriotism and independence. Although the main focus of the prepared biographical fiction is Halide Edip Adıvar, the events during the national struggle (Greek army's occupation of İzmir, Mustafa Kemal Atatürk's departure to Samsun, establishment of Anadolu Agency, etc.) was created. In the data collection process, an open-ended questionnaire consisting of eight questions and a worksheet consisting of eight activities were used in order to understand existing values and reveal value misconceptions before and after the application. In the open-ended question form, the values of industriousness, patriotism and independence, which are wanted to be given with the biographical text, were emphasized.

The data were analyzed by content analysis method. First of all, the raw data obtained from open-ended question forms and worksheets were transferred to the electronic environment by giving code names to the students. Then, the coding process was carried out by taking into account the coding form prepared by considering the values of patriotism, industriousness and independence. Based on the codes reached, subcategories were created, and the data obtained were presented through frequencies (f) and percentages (%). As a result of the research, within the scope of patriotism value, respectively, showing sacrifice, working, protecting the homeland and showing respect; within the scope of the value of independence, respectively, living free, being brave, defending the homeland, fighting and helping; Within the scope of the value of industriousness, it is seen that the sub-categories of striving, being ambitious, achievement and patience are formed, respectively.

When the findings obtained from the last application process carried out after the biography-based activities are evaluated; It is seen that the rate of understanding the values correctly increased when compared to the pre-application process and the rate of misconceptions about the values decreased. Based on life stories, it can be used with an important functionality in a teaching process that has an abstract nature such as value education and should be handled in a broad perspective. In particular,

constructing the meaning attributed to values through a historical filter and important historical identities can play an important role not only in revealing current value perceptions, but also in detecting misconceptions about values.

Keywords: Biography, Value Education, Social Studies.

Giriş¹

Pedagojik bir araç olarak biyografiler; kapsadıkları tarihsel perspektif ve geniş içerik açısından eğitsel süreçlerde önemli işlevlere sahiptir. Pedagojik bağlamda öğrencilere çeşitli becerileri öğretmek için biyografilerin kullanımı, akademisyenlerin uzun yıllardır odak noktalarından biri haline gelmiştir (Rubens, Leah ve Schoenfeld, 2016, s.128). Çocuk biyografileri on dokuzuncu yüzyıldan bu yana gençlere toplumsal normlar ve değerler kazandırmak için işe koşulmuştur (Rosenberg, 2019, s.6). Toplumların dünya ile kurdukları karşılıklı bağımlılık ve giderek artan farklılıklar dikkate alındığında; öğretmenlerin eğitsel süreçlere farklı perspektifleri dâhil etmeleri gerektiği bu dönemde, biyografiler tarihi sadece ilginç bir alan olarak görmeyip, aynı zamanda büyüleyici kılmaktadır (Leckie, 2006, s.7). Biyografiler; tarihsel anlatılar ve kişisel deneyimler yoluyla farklı zaman dilimlerini anlamaya, geçmiş olaylar hakkında bir perspektif duygusu oluşturmaya, eleştirel ve tarihsel olarak düşünme süreçlerine (Brugar, 2013); öğrencilerin çeşitli dönemleri merak etmelerine, zor veya hassas olayları anlamalarına, farklılıklar/sosyal adalet tartışmalarına katılmalarına (Chick, 2011) olanak sağlar. Biyografiler gibi materyallerle biyografiye konu olan kişinin hayatından en iyi şekilde faydalanabilmeleri için çocuk okuyucuya ilham verilmesi (Dorr, 2011) ve akılda kalıcı olması (VanderHaagen, 2012) önem taşımaktadır.

Biyografiler, ders kitabına dayalı öğrenim kapsamında ideal bir tamamlayıcıdır (Steelsmith, 1990, s.19). Ders kitapları gibi kurgusal olmayan unsurlarla karşılaştırıldığında birinci ağızdan dile getirilen gerçek kişilerin biyografilerinin ve günlüklerinin kurgusal yansımalarının daha kişisel bir düzeyde

---

¹ Bu çalışma 2017 yılında 16. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Yel, Selma-Sel, Burcu. Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.

tarihi yeniden canlandırdıkları (Storey, 1982, s.796-797); biyografiye dayalı projelerin tarihi şahsiyetleri kendi tarihsel bağlamları içinde incelemeye teşvik ettiği, tarihin sosyal bağlamlarını anlamaya katkıda bulunduğu (DeWitt ve Andreadis, 2015, s.62) ifade edilmektedir. Nitelikli bir şekilde oluşturulmuş biyografiler, farklı kişilerin kişisel mitleriyle karşılaşma olanağı sunarak, bireylere kendilerini daha yakından anlama fırsatı sunar (Leckie, 2006, s.8). Biyografiler çocuklar için yeni bir perspektif, hayatlarına dair yeni olasılıklar ve daha büyük bir görüş oluşturmak için yazarın iletmiş olduğu mesajla ön bilgilerin bütünleştirilmesini amaç edinir (Steelsmith, 1990, s.19). Çocuklar için nitelikli bir şekilde oluşturulmuş biyografilerin araştırmaya dayalı öğretim stratejileriyle birleştirilmesi, çeşitli nedenlerden kaynaklanan birden fazla bakış açısının öğretilmesini kolaylaştırabilir (Morgan, 2009, s.221). Görüldüğü üzere biyografiler çocuklara eğitsel süreçlerde gerek bireysel gerekse öğretimsel yaşamlarında önemli fırsatlar sunmaktadır.

Edebi bir tür olarak belirli bir tarihe sahip olan biyografiler; sosyoloji, antropoloji ve tarih gibi çeşitli alanlardaki yaşam tarihi araştırma yöntemlerinin merkezinde konumlanmıştır (Rasssool, 2004, s.51). Özellikle tarih öğretimi açısından değerlendirildiğinde biyografilerin çeşitli tarihsel kavramlara ve tarihsel düşünme süreçlerine katkı sağladığı görülmektedir. Her ne kadar tarih açısından mevcut eğilimlere göre değişen tutumlarla birlikte tartışmalı bir konu olsa da (Honig, 2009); ilkokulun üst ve orta sınıflarındaki öğrencilerin biyografiler aracılığıyla tarihi öğrenmesi, tarihi değişimin nedenlerini insancillaştırarak geçmiş dönemleri "kaçınılmaz" olarak görme eğilimine karşı koymalarına katkıda bulunur (Fertig, 2008, s.147). Ayrıca biyografi, tarihte yaşanan yeni gelişmelerle kurduğu mevcut karşılıklı ilişkisinden dolayı bugün geçmişte olduğundan daha fazla önem teşkil etmektedir (Leckie, 2006, s.8). Biyografik metinler, tarihsel unsuru (faili) ön planda tutarak çocuklara geçmişle olan ilişkilerini, bugünün değerlerini ve geleceğin temsilcileri olma sorumluluklarını öğretmektedir (VanderHaagen, 2012, s.19). İlkokul ve orta sınıflarda tarih öğretmek için sınıfta biyografiyi kullanmak, öğrencilerin anlamlı bilgiler oluşturmalarına yardımcı olmak için büyük umut vaat etmektedir. Biyografi, genç öğrencilerin geçmişte yaşamış bireylerle güçlü duygusal ve entelektüel bağlantılar kurarak tarih anlayışlarını kişiselleştirmelerini sağlar ve tarihi insani terimlerle anlama gereksinimlerine hitap

eder. Biyografi okumak, ilginç insanların yaşadığı tarihsel koşullar hakkında da merak uyandırabilir (Fertig, 2008, s.153).

Biyografilerin tarih öğretiminde olduğu kadar farklı alanlarda da pedagojik bir araç olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda girişimcilik (Hayes ve Robinson, 2012; Tarhan ve Kılıç, 2017); liderlik ve liderlik becerileri (Fagan, Bromley ve Welch, 1994; Rubens, Leah ve Schoenfeld, 2016); bilimsel-bilim insanları (Fairweather ve Fairweather, 2010; Hamel, 2015; Hoh, 2009; Hwang, 2015; Karaçam, 2016; Mori ve Lawson, 2006), sosyal bilgiler (Açık, 2020; Bektaş, 2019; Biçer, 2019; Er, 2008; Er, 2010; Er ve Şahin, 2012; Erdem, 2010; Karagözoğlu, 2018; Kaymakçı ve Er, 2009; Kaymakçı ve Er, 2013; Oruç ve Erdem, 2010; Tarhan ve Kılıç, 2017; Yiğittir ve Er, 2013), Türkçe (Fırat, 2012; Kemiksiz, 2018), din kültürü ve ahlak bilgisi (Kazancı, 2019) gibi farklı alanlarda yer aldığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretimi açısından biyografilerin kullanımı incelendiğinde; biyografilerin sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumu olumlu yönde etkilediği (Biçer, 2019; Oruç ve Erdem, 2010); sosyal bilgiler dersi kapsamında akademik başarıyı artırmada etkili olduğu (Biçer, 2019; Erdem, 2010); değerlere yönelik farkındalığı artırdığı (Açık, 2020) ve öğrencilerin değer tercihlerinde etkili olduğu (Yiğittir ve Er, 2013) sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe öğretimi açısından ise her ne kadar biyografiler değer edinimi, dil gelişimi veya sosyal gelişim açısından önemlilik arz etse de çocuklara hitap eden biyografi örneklerinin azlığına vurgu yapılmıştır. Biyografilerin kullanıldığı bir diğer alan olan girişimcilik kapsamında Hayes ve Robinson (2012) tarafından girişimciliği öğretmeye yönelik biyografik bir yaklaşımın incelendiği araştırmada geleneksel teknik girişimcilik becerilerinin pekiştirebileceği; Tarhan ve Kılıç (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise örnek girişimcilerin biyografileri aracılığıyla öğrencilerin güdülenebileceği, başarı ve cesaret duygularının olumlu yönde geliştirilebileceği belirtilmiştir. Benzer bir biçimde biyografilerle öğretimin duyuşsal boyutuna vurgu yapan Fairweather ve Fairweather (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da öğrencilerin bilimsel metinden çalışmak yerine biyografi okumaktan keyif aldıkları, bu durumun bilimi onlar için daha gerçek kıldığını ortaya konulmuştur. Ayrıca biyografileri okumak, gerçek bilimsel araştırmaların yerini alamasa da, öğrencilerin bilimsel araştırma

Yel, Selma-Sel, Burcu. Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.

anlayışlarını inşa ettikleri temeli ve bilimsel araştırmaları yürütmek için ne gerektiğinin farkına varmalarını sağlayabileceği belirtilmiştir. Hamel (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da okullarda özellikle nitelikli biyografik materyalin ilgiyi ve katılımı artırarak, keşifleri bilimsel tarih bağlamına yerleştirerek, iyi rol modeller sağlayarak ve ekip çalışmasının bilimdeki yerini göstererek önemli işlevsellikte olduğu vurgulanmıştır. Bir diğer araştırma alanı olan liderlik ve liderlik becerileri kapsamında Fagan, Bromley ve Welch, (1994) tarafından gerçekleştirilen araştırma da ise çoğu öğrencinin başlangıçta liderlerin "aziz" gibi kahramanlar olduğuna inanarak üniversiteye geldiğini ancak biyografik profiller aracılığıyla bu öğrencilerin harika insanların zayıf yönleriyle yüzleşmeye ve daha gerçekçi bir liderlik görüşü geliştirmeye yönlendirildiği ortaya konulmuştur. Liderlik becerileri kapsamında Rubens, Leah ve Schoenfeld (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise öğrencilerin liderlik sanatını oluşturan farklı stillere, özelliklere ve durumlara daha bütünsel bir bakış açısı kazanabileceği belirtilmiştir.

Biyografilerin etkin ve işlevsel olarak kullanılabilmesi için alanlardan biri de değer öğretimi (Açık, 2020; Karagözoğlu, 2018; Kıymaz ve Ulutaş, 2012; Minaz ve Taş, 2020; Taş ve Minaz, 2019; Yiğittir ve Er, 2013) olarak nitelendirilebilir. Biyografiler sadece bireylerin hayatlarına dair öykülerine dayalı bir öğretim süreci olarak görülmemeli; değer ve karakter eğitimi, tarihsel empati ve ilişki kurma, bilim, edebiyat, spor, coğrafya ya da sanat gibi farklı disiplinlere ilişkin öğretim süreçlerini de besleyeceği dikkate alınmalıdır (Er ve Şahin, 2012, s.90). Ayrıca Taş ve Minaz (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada öğretmenler, veliler ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular biyografi temelli değerler eğitiminin somutlaştırma, süreci hızlandırma ve öğretim ortamını eğlenceli hale getirme sürecinde önemli olduğunu göstermiştir. Benzer bir biçimde biyografilerin sosyal bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirmede önemli olduğunu (Biçer, 2019; Oruç ve Erdem, 2010; Taş ve Minaz, 2019) akademik başarıda etkisi bulunduğunu (Erdem, 2010; Biçer, 2019) gösteren araştırmalar da mevcuttur. Biyografilerin sosyal bilgiler dersi kapsamında değerler eğitimi üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda biyografilere konu olan değerler ve tarihsel kimlikler de önemli hale gelmektedir. Bu kapsamda araştırmada sosyal bilgiler

dersinde Halide Edip Adıvar üzerinden inşa edilmiş biyografiye dayalı öğretim sürecinin eğitsel işlevi dördüncü sınıf öğrencilerinin değer öğretim süreçleri açısından incelenmiştir. Bu kapsamda aşağıda yer alan alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Biyografiye dayalı etkinlikler sonucunda ortaya çıkan değerler ve değerlere ilişkin oluşturulan alt kategoriler nelerdir?
- Biyografiye dayalı etkinlikler öncesinde ve sonrasında öğrencilerin değeri anlama ve değer yanılgıları nasıl bir değişim göstermiştir?

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma paradigması benimsenmiştir. Nitel araştırmalarda sürece dâhil olan bireyler gerçekliği inşa eder; bu nedenle, gerçeklikler çoklu zihinsel yapılar şeklinde var olur (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011, s.429). Nitel araştırma, bireylerin veya grupların sosyal veya insani bir soruna yükledikleri anlamı keşfetmek ve anlamak için bir araçtır (Creswell, 2014). Nitel araştırmalar insanların “anlam” oluşturduğu süreçleri kavramaya ve bu anlamların ne olduğunu tanımlamaya çalışır (Bogdan ve Biklen, 1998, s.38). Bu doğrultuda nitel araştırma paradigması benimsenen bu araştırmada temel nitel araştırma (Merriam, 2013) yönteminden yararlanılmıştır.

Temel nitel araştırma yöntemiyle yürütülen bu araştırmada ilk olarak biyografi temelli değer öğretimi kapsamında önemli bir tarihsel kimlik olan Halide Edip Adıvar’ın hayatı konu edilmiş ve bu doğrultuda biyografik yaşam öyküsüne dayalı etkinlikler tasarlanmıştır. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanı “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde yer alan kazanımlar² kapsamında hazırlanan etkinliklerde; Halide Edip Adıvar’ın hayatının dönüm noktaları ve kişilik özellikleri göz önünde bulundurularak Milli Mücadele döneminde yaşadığı olaylar çalışkanlık, vatanseverlik ve bağımsızlık değerleri dikkate alınarak ortaya konmuştur. Hazırlanan biyografik kurgunun temel odak

---

² Kazanım: Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler.

Kazanım: Millî Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.

Yel, Selma-Sel, Burcu. Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.

noktası Halide Edip Adıvar olmakla birlikte kazanımlarla ilişkili olarak milli mücadele sürecinde yaşanan olaylar (Yunan ordusunun İzmir'i işgali, M. K. Atatürk'ün Samsun'a çıkışı, Anadolu Ajansı'nın kurulması, vb.) da biyografik akışı bozmayacak biçimde oluşturulmuştur. Şekil 1'de araştırmacılar tarafından hazırlanan biyografik metne ilişkin örnek bir bölüm yer almaktadır.

Sultanahmet mitinginde Halide Edip Adıvar'ın konuşma anı

Kalabalık büyük bir uğultu ve mücadele ruhuyla "yemin ederiz" diye bağırdı. Gök gürlemesini andıran insan sesleri yükseliyor, Adıvar'ın ayağının altındaki kürsüyü13 sarsıyordu. Yıllar sonra Halide Edip o günü şöyle anlatıyordu:

"Yanımda kaç kişi vardı, beni kim götürüyordu, bilemiyorum. Vücudumun her yanı heyecandan titriyor, yürürken sallanıyordum, nasıl o kürsiye yanaştım, farkında bile değildim. Kürsiye çıktığımda biraz sakinleştim. Konuşmam sırasında meydanı dolduran insanların yüzünde işgaller yüzünden ne büyük acılar çektiğini ve gözyaşlarını görüyordum. O gün halkın kurtuluş mücadelesine gösterdiği inancı ömrüm boyunca unutamam."

Ancak bu konuşmanın ardından yurdu işgal eden düşmanlar Halide Edip'i öldürmekle tehdit etmeye başladılar. Ardından Halide Edip, tüm ailesini ve hayatını geride bırakıp eşi ile birlikte İstanbul'dan ayrılıp at sırtında Sakarya'ya; sonra da trenle Ankara'ya giderek milli mücadeleye katıldı. Bu sırada çocuklarını yatılı okulda bırakmak zorunda kaldı ve çocuklarıyla dokuz sene görüşemedi. Halide Edip tüm hayatı boyunca Atatürk'ün vatan sevgisine çok büyük hayranlık ve saygı duymuştu. Onun vatan sevgisine yakından şahit olan Halide Edip Ankara'ya varduktan sonra pek çok cephede14 çalışmaya başladı. O günlerde orduya katılmak istemiş ve bunu Atatürk'e ilettiği. Atatürk Halide Edip'e bir telgraf

Şekil 1. Araştırmacılar Tarafından Hazırlanan Biyografik Metne İlişkin Bir Bölüm

Bununla birlikte araştırmacılar tarafından hazırlanan ve biyografik metin aracılığıyla verilmek istenen çalışkanlık, vatanseverlik ve bağımsızlık değerine ilişkin öğrencilerin mevcut değer yargılarını ve değer yanlışlarını görmek amacıyla oluşturulan açık uçlu soru formu öğrencilere "ön uygulama" olarak uygulanmıştır. Ardından gerçekleştirilen sınıf içi uygulama sürecinde ise Halide Edip Adıvar'ın biyografisine dayalı olarak hazırlanan biyografik metin tüm öğrenciler tarafından okunmuştur. Sonrasında sınıf içerisinde büyük grup tartışması gerçekleştirilmiş ve Halide Edip Adıvar'ın kişisel özellikleri, üstlendiği roller ve sorumlulukları temele alınarak özellikle Milli Mücadele döneminde yaşanan gelişmeler değerlendirilmiştir. Hazırlanan biyografiye dayalı metnin ardından söz konusu dönemi ve temel değerleri dikkate alan çalışma sayfaları

öğrencilere dağıtılmıştır. Halide Edip Adıvar'ın biyografisine dayalı olarak çalışkanlık, vatanseverlik ve bağımsızlık değerlerini konu edinen çalışma sayfalarından örnek bir bölüm Şekil 2'de gösterilmiştir.

ETKİNLİK 7.

Aşağıda Halide Edip'in mitingde yaptığı konuşmaya ait bir gazete haberi bulunmaktadır. Siz de milli mücadele döneminde çalışan bir gazeteci olduğunuz düşününüz. O dönemde bağımsızlık ve vatan uğruna yapabileceğinizi bir gazete haberi haline getirip okul gazetesinde yayınlayınız.

Şekil 2. Araştırmacılar Tarafından Hazırlanan Çalışma Sayfaları

Çalışma sayfaları öğrenciler tarafından doldurulduktan sonra sınıf içerisinde tartışılmış; öğrenciler hazırladıkları bölümleri sınıf içerisinde sunmuştur. Ardından "son uygulama" olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan form öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Toplam uygulama süreci 9 ders saati sürmüştür, tüm süreç hakkında veliler ve okul yönetimi bilgilendirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara il merkezinde bulunan bir ilkokulun dördüncü sınıfında öğrenim gören toplam 38 öğrenci oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kolay ulaşılabilir durum örneklemesinden yararlanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme rahatlıkla ulaşılabilen çalışma için uygun olan bir grup bireydir (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2011, s.99). Bu yöntemde araştırmacı yakın ve ulaşılması kolay bir durum tercih etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.123).

Yel, Selma-Sel, Burcu. *Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.*

Benzer şekilde araştırmacının görev yaptığı kurumda öğrenim gören öğrenciler bu çalışmanın katılımcıları olarak seçilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

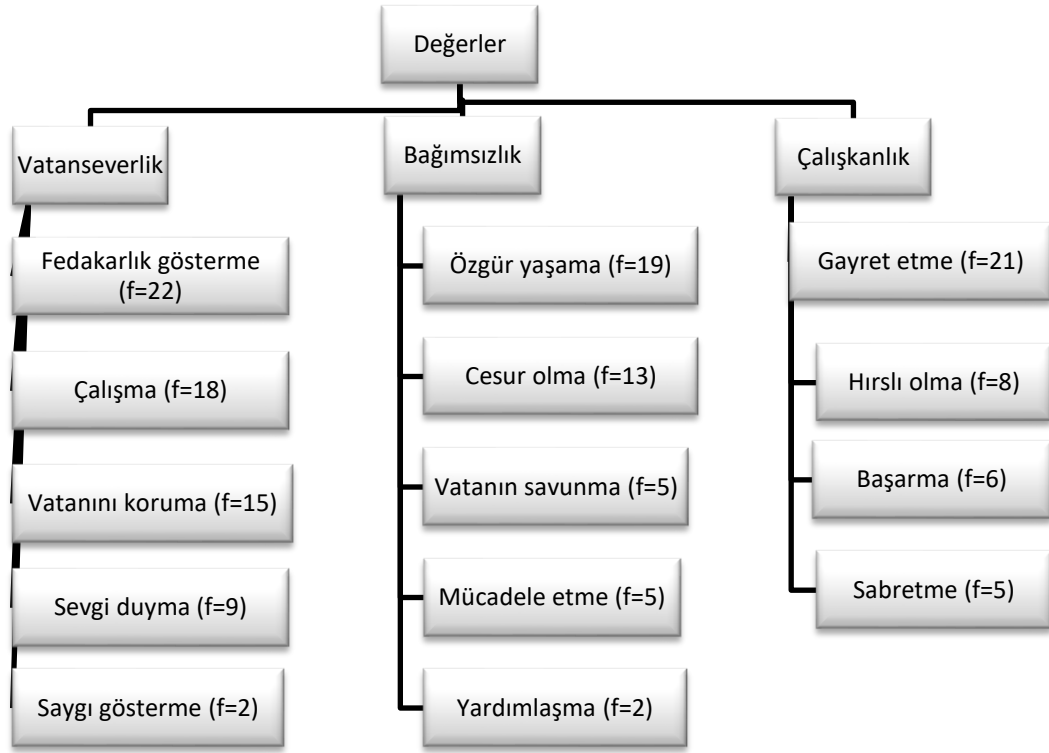
Veri toplama sürecinde uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında mevcut değerleri anlama ve değer yanılgılarını ortaya koyabilmek için sekiz sorudan oluşan açık uçlu soru formu ve sekiz etkinlikten oluşan çalışma sayfası kullanılmıştır. Açık uçlu soru formunda biyografik metinle verilmek istenen çalışkanlık, vatanseverlik ve bağımsızlık değerlerine vurgu yapılmıştır. Kapsam geçerliğinin sağlanabilmesine yönelik olarak hazırlanan formda yer alan soruların kazanımlarla dengeli bir biçimde ilişkilendirilmesine dikkat edilmiş, öğrencilerin düzeylerine uygunluğu ve kullanılan dil konusunda Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca üç öğrenci ile pilot uygulama gerçekleştirilerek yaklaşık süre ve öğrenciler tarafından soruların anlaşılıp/anlaşılmaması değerlendirilmiştir.

Verilerin analizinde ise içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Öncelikli olarak açık uçlu soru formları ve çalışma sayfalarından elde edilen ham veriler, öğrencilere kod isimler verilerek bilgisayar ortamına aktarılmış; herhangi bir veri kaybının önüne geçmek amacıyla ön okuma sürecinden geçirilmiştir. Vatanseverlik, çalışkanlık ve bağımsızlık değerleri göz önünde bulundurularak hazırlanan kodlama formu dikkate alınarak kodlama süreci gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan kodlardan yola çıkılarak alt kategoriler oluşturulmuş, elde edilen veriler frekanslar (f) ve yüzdeler (%) aracılığıyla sunulmuştur.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Biyografiye Dayalı Etkinlikler Sonucunda Ortaya Çıkan Değerler

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi kapsamında gerçekleştirilen biyografiye dayalı etkinlikler sonucu oluşan değerler ve değerlerle ilişkili alt kategoriler Şekil 3’te belirtildiği gibidir:

Şekil 3. Değerler ve Değerlere İlişkin Alt Kategoriler

Şekil 3'te de görüldüğü üzere vatanseverlik değeri kapsamında sırasıyla fedakârlık gösterme (f=22), çalışma (f=18), vatani koruma (f=15), sevgi duyma (f=9) ve saygı gösterme (f=2) alt kategorilerinin oluştuğu görülmektedir. Bu doğrultuda en dikkat çekici hususlardan biri "haklar"dan ziyade daha görev, sorumluluk ve hizmet etme temelinde bir vatanseverlik anlayışının var oluşudur.

Ö1: "Vatanseverlik deyince ilk olarak aklıma vatan için ölen insanlar ve gözyaşları geliyor. Bir insan vatan için her şeyi yapmalıdır, dürüst olmalıdır, çalışkan olmalıdır".

Ö2: "Vatansever bir kişi vatani için çok çalışandır. Vatani için araba yapar, işe gider. Vatani hep yaşasın diye çabalar. Bunun için biz de çok çalışmalıyız".

Ö11: "Vatanseverlik Atatürk ve Atatürk'ün bize yaptığı iyiliklerdir. Benim aklıma Atatürk'ün iyiliği ve yaptığı yenilikler geliyor".

Temele alınan biyografiye dayalı öğretim süreci tarihsel bir kadın kimliği üzerinden inşa edilmiştir; bununla birlikte vatansever bir bireyin üstlenmesi gereken en temel sorumluluklardan birinin sıklıkla fedakârlık ve vatani koruma

Yel, Selma-Sel, Burcu. Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.

kapsamında “askerlik” ile ilişkilendirildiği görülmüştür. Buradaki en temel unsurlardan birinin Halide Edip Adıvar’ın çavuş ve onbaşı rütbesi ile cephede savaşmış olmasının öğrencileri bu yönde bir bakış açısı oluşturmalarına teşvik etmesi olabilir.

Ö²⁰: “Vatan için tüm fedakârlığı yapan, vatanını hep koruyan ve en önemlisi vatanına sahip çıkan...Mesela askerliğini yapan kişiler vatanını sevdikleri için yaparlar.”

Ö⁸: “Vatansever kişi milleti için her ne olursa olsun can veren kişidir. Hatta vatani milleti için malını veren kişidir. Bence canını veren kişidir”.

Ö¹⁶: “Bence vatanını koruyup kollayan vatansever kişidir. Vatani sevmek, korumak için vatanseverlik yapılıır.”.

Bağımsızlık değerine ilişkin oluşturulan alt kategoriler değerlendirildiğinde Şekil 3’te de görüldüğü üzere sırasıyla özgür yaşama (f=19), cesur olma (f=13), vatani savunma (f=5), mücadele etme (f=5) ve yardımlaşma (f=2) bulgularına ulaşılmıştır. Bağımsızlık değeri öğrenciler tarafından çoğunlukla özgür yaşama ve cesur olma kimi zaman da gündelik yaşam rutinleri üzerinden kişisel özgürlükten yola çıkılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Aşağıda bazı öğrencilerin bağımsızlık değerine ilişkin farklı bakış açılarından örnekler verilmiştir:

Ö⁵: “Bağımsızlık bana göre özgür ve hür yaşamaktır. Bağımsızlık istediğini yapmaktır. Bağımsızlık bana göre böyle bir anlam.”

Ö¹⁰: “Bağımsızlık deyince benim aklıma ilk özgürlük geliyor. Bizim özgürlüğümüz için savaşan dedelerimiz geliyor. Askerlerimiz geliyor. Onlar sayesinde kimseye bağlı kalmadan rahat yaşıyoruz”.

Ö¹⁶: “Bağımsızlık ve vatanseverlik benim için en güzel iki sözcük. İyi ki bizi düşünen fedakâr, dürüst, cesur insanlar var. Bence bağımsız insanlar cesur insanlardır”.

Ö²⁰: “Bağımsızlık bana göre ülkelerin yardımlaşmasıdır. Bizden bir şey isteyen ülkelere bizde varsa istediklerini vermeliyiz. Böylece onlar da kimseye bağlı olmadan yaşar.”.

Ö²²: “Bağımsızlığa düşkün olmak bayrağını seven ve sahip çıkan. Bir de bayrağını hiç indirmeyen. Benim aklıma bunlar geliyor.”.

Ö²³: “Bağımsızlık birinin emirlerine uymamak gibi yani kafana göre takılmak. Kendi istediklerimiz uygulamak başkalarınınkini değil”.

Gerçekleştirilen biyografiye dayalı etkinlikler sonucunda çalışkanlık değerine ilişkin bulgular incelendiğinde sırasıyla gayret etme (f=21), hırslı olma (f=8), başarıma (f=6) ve sabretme (f=5) alt kategorilerinin olduğu görülmektedir. Aşağıda bazı öğrencilerin bağımsızlık değerine ilişkin farklı bakış açılarından örnekler verilmiştir:

Ö⁵: “Çalışkan olmanın anlamı sınavdan her defasında yüz almak, çok çalışmak, başarılı olmak. Öğretmenin gözünde bir yeri olmak”.

Ö¹⁴: “Çalışkan bir kişi çok hırslıdır ve hep üretir. Başarılı olmaya çalışkan olmak denir. Bence herkes çok çalışmalı”.

Ö²⁰: “Çalışkan olmak Atatürk gibi olmaktır. O hep çok çalıştı bizim için. Hep yenilikler yaptı. Hep bizi düşündü”.

Ö²⁴: “Öğretmenimizi üzmemektir. Başarılı olmaktır. Derse katılmaktır. Yani sınavdan başarılı olmaktır”.

Ö²⁶: Çalışkan olmak için zeki olmak gerekir. Eğer zeki olursak vatanımızı ilerletiriz. Hep büyük ülkeler gibi oluruz. İnşallah böyle insanlar oldukça vatanımız hep dik olur. Güçlü olur”.

Ö²⁸: “Çalışkan olmak için çaba göstermemiz gerekir. Çalışkan insanlar vatani için çalışır. Asker olur. Savaşır. Dersinde başarılı olur. İyi okullarda okuyup ülkesine yardım eder”.

Biyografiye Dayalı Etkinlikler Öncesinde ve Sonrasında Öğrencilerin Değeri Anlama ve Değer Yanılgılarının Mevcut Durumu

Ön uygulama ve son uyguma süreçleriyle elde edilen bulgular değeri doğru anlama, değere ilişkin yanılgı ve cevapsız olmak üzere değerlendirilmiş ve Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Değerlere İlişkin Ön Uygulama-Son Uygulama Süreçleriyle Elde Edilen Bulgular

	Değeri Doğru Anlama		Değere ilişkin Yanılgı		Cevapsız	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Ön Uygulama	24	50,00	13	27,08	11	22,92
Son Uygulama	31	81,57	5	13,15	2	5,26

Tablo 1’de de görüldüğü üzere dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında biyografi temelli etkinlikler öncesinde gerçekleştirilen ön uygulama sürecinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin söz konusu değerleri doğru anlama oranı %50,00, değerlere ilişkin yanılgı oranı %27,08 ve cevapsız bırakma oranı %22,92’dir. Biyografi temelli etkinlikler sonrasında gerçekleştirilen son uygulama sürecinden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde ise değerleri doğru anlama oranının % 81,57, değerlere ilişkin yanılgı oranının %13,15 ve cevapsız bırakma oranının ise % 5,26 olduğu görülmüştür. Bu kapsamda değeri doğru anlama oranlarının yükseldiği, değere ilişkin yanılgı ve cevapsız bırakma oranlarının ise azaldığı görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada sosyal bilgiler dersinde Halide Edip Adıvar üzerinden inşa edilmiş biyografiye dayalı öğretim sürecinin eğitsel işlevi dördüncü sınıf öğrencilerinin değer öğretim süreçleri açısından tartışılmıştır. Bu kapsamda vatanseverlik, çalışkanlık ve bağımsızlık değerleri temele alınmış, ön uygulama ve son uygulama süreçleri göz önünde bulundurularak öğrencilerin değerleri doğru anlama ve değerlere ilişkin oluşturdukları yanılguların durumu incelenmiştir. Öğrencilerin vatanseverlik değerini fedakârlık gösterme, çalışma, vatani koruma, sevgi duyma ve saygı gösterme kavramları üzerinden açıkladıkları görülmüştür. Benzer bir biçimde Açık (2020) tarafından gerçekleştirilen, biyografileri temele alarak kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik değerlerinin incelendiği araştırmada da katılımcıların söz konusu değeri sıklıkla “vatanını koruma ve vatanını sevmek” temalarıyla açıkladıkları görülmüştür. Ayrıca Minaz ve Taş (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da biyografi temelli değerler eğitiminin

uygulanmasından sonra öğrencilerin vatanseverlik değerine ilişkin tutum puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Dikkat çeken diğer bir unsur ise vatanseverlik değerinin öğrenciler tarafından hak ve özgürlüklerden daha çok fedakârlık gösterme ve çalışma gibi “görevler ve yükümlülükler” temelinde açıklanması, sıklıkla askerlik görevinin yapılmasıyla ilişkilendirilmesidir. Oysaki vatanseverlik değerlerini benimsemiş kimsenin iyi ve etkin vatandaş olma kapsamında “görev ve yükümlülükler” ekseninde hareket etmesi kadar bireysel ve toplumsal haklarını kullanması da önemlidir. Ancak tarihsel olarak, vatandaşlık kavramlarının görevler lehine güçlü bir şekilde ağırlıklandırıldığı (McCowan, 2011) ifade edilmektedir. Bununla birlikte temele alınan biyografiye dayalı etkinliklerde de daha sıklıkla Halide Edip Adıvar’ın üstlendiği görevlere (öğretmenlik, sağlık alanında yaptığı hizmetler, cephede üstlendiği görevler, gazetecilik, yöneticilik vb.) yapılan vurgunun; öğrencilerin daha görev ve yükümlülükler ekseninde bir vatanseverlik değeri portresi çizmesine katkı sağlaması muhtemeldir.

Bağımsızlık ve çalışkanlık değeri açısından incelendiğinde ise öğrencilerin bağımsızlık değeri kapsamında özgür yaşama, cesur olma, vatani savunma, mücadele etme ve yardımlaşma; çalışkanlık değeri kapsamında gayret etme, hırslı olma, başarıya ve sabretme kavramları üzerinden açıkladıkları görülmüştür. Özellikle Halide Edip Adıvar gibi tarihsel süreçte iz bırakmış önemli tarihsel kadınlar üzerinden kurgulanan biyografik etkinliklerin vatanseverlik, çalışkanlık ve bağımsızlık değerlerinin aktarılması bakımından önemli olduğu ifade edilebilir. Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında pek çok açıdan önemli rol oynayan Türk kadınlarının hayat hikayelerinin bir öğretim materyali olarak vatanseverlik, dayanışma ve mücadele ruhu kapsamında çocuklara yansıtılması, çocukların bu yönde empati gelişimine ivme sağlayarak vatanseverlik değerini inşa etmesi bakımından önem taşımaktadır (Karagözoğlu, 2018). Biyografi, kadınların yaşamlarının daha ayrıntılı bir şekilde ele alınması için sosyal bilgiler programlarındaki önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır (Zarnowski, 1988, s.62). Bu doğrultuda özellikle tarihsel açıdan önemli rol oynamış kadınların hayat

Yel, Selma-Sel, Burcu. *Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.*

öykülerini sunan biyografiler içerdikleri değerler bakımından sosyal bilgiler öğretimine önemli bir zemin sunmaktadır.

Genel olarak biyografi temelli etkinlikler sonrasında gerçekleştirilen son uygulama sürecinden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; değerleri doğru anlama oranının ön uygulama süreci ile karşılaştırıldığında arttığı ve değerlere ilişkin yanlış oranının ise azaldığı görülmektedir. Özellikle ulusal alanyazın incelendiğinde sosyal bilgiler dersi kapsamında değer öğretiminde (Açık, 2020; Bektaş, 2019; Er ve Şahin, 2012; Tarhan ve Kılıç, 2017; Yiğittir ve Er, 2013; Erdem, 2010; Kaymakçı ve Er, 2013), biyografi kullanımının son yıllarda giderek arttığı görülmektedir. Yiğittir ve Er (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da benzer bir biçimde sosyal bilgiler dersi kapsamında kullanılan biyografilere dayalı etkinliklerin katılımcıların değer seçimlerinde önemli olduğu görülmüştür. Taş ve Minaz (2019) tarafından yürütülen araştırmada öğretmen, veli ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden biyografi temelli değerler eğitiminin öğretim sürecini somutlaştıran, değerlerin öğrenilmesini hızlandıran, öğretim ortamını eğlenceli hale getiren ve öğrencilerin değer yargılarına karşı tutumlarını olumlu yönde etkileyen başarılı bir uygulama olduğu sonucuna varılmıştır. Açık (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada sosyal bilgiler dersinde biyografi kullanımının değerlere yönelik farkındalığı artırdığı ortaya konulmuştur. Minaz ve Taş (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise biyografi temelli değerler eğitiminin değerlere karşı olumlu tutum geliştirmede etkili olduğu tespit edilmiştir.

Biyografiler tarihin bireyleri ne ölçüde şekillendirdiğini ve dolayısıyla bireylerden ne ölçüde etkilendiğini düşünmeye davet etmekte (Leckie, 2006, s.8) ve sosyal tarihi çocukların ilginç ve anlaşılır bulabileceği bir biçimde gözler önüne sermektedir (Fertig, 2003, s.9). Çocuklara yönelik biyografik metinler biyografiler, özellikle tarih ve sosyal bilgiler dersinde nitelikli bir biçimde işe koşulduğunda öğrencileri etkileyebilecek önemli bir eğitsel materyal olmanın yanı sıra değişim ve sürekliliği algılama, tarihsel empati gibi becerilerinin ilerlemesine ivme sağlayabilecek bir değer olarak görülebilir (Er, 2010, s. 55). Hayat öykülerinden yola çıkılarak özellikle değer öğretimi gibi soyut bir doğaya sahip olan ve geniş perspektifte ele alınması gereken bir öğretim sürecinde önemli bir işlevsellikle

kullanılabilir. Özellikle değerlere yüklenen anlamın tarihsel bir süzgeçle ve önemli tarihsel kimlikler üzerinden inşa edilmesi sadece mevcut değer algılarının ortaya konmasının yanı sıra değerlere ilişkin yanlışların tespitinde de önemli bir rol oynayabilir.

Öneriler

Bu araştırmada biyografilere dayalı öğretim süreci Milli Mücadele sürecinde önemli roller üstlenmiş tarihsel bir kimlik ve önemli bir kadın kahraman olan Halide Edip Adıvar üzerinden kurgulanarak yürütülmüştür. İleride gerçekleştirilecek olası araştırmalarda farklı tarihsel dönemlerde yaşamış ya da güncelliğini halen koruyan farklı biyografik kimlikler temele alınabilir. Ayrıca bu araştırmada değeri anlama ve değer yanlışları süreçleri temele alınmıştır. İleride değer öğretimi kapsamında biyografik metinler aracılığıyla tarihsel süreçte farklılaşan değerlere ya da birbiriyle çatışan değerlere ilişkin dönemsel karşılaştırmalı araştırmalar yürütülebilir. Bununla birlikte bu araştırma sosyal bilgiler öğretim programı ve bağımsızlık-vatanseverlik-çalışkanlık olmak üzere üç temel değerle sınırlandırılmıştır. Sosyal bilgiler öğretim programının dışında değer eğitiminde yine önemli işlevsellikte olan fen, Türkçe gibi derslerde temel kök değerleri temele alan araştırmalar yürütülebilir.

Yel, Selma-Sel, Burcu. *Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.*

Kaynakça

- Açık, İ. (2020). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik değerlerinin biyografilerle öğretimi* (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Bektaş, A.E. (2019). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında kullanılan biyografilerin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Biçer, H. (2019). *Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencinin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi* (Yüksek Lisans Tezi), Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Bogdan, R., & Biklen, S.K. (1998). *Qualitative research for education an introduction to theory and methods.* Allyn and Bacon.
- Brugar, K. (2013). Power of one: Using biographies to investigate an individual's impact on the past and present. *Ohio Social Studies Review, 50(2), 8-14.*
- Chick, K. A. (2011). Picture book biographies: Fostering active student involvement in women's history month. *Social Studies Research & Practice, 6(2), 69-84.*
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches.* Sage.
- DeWitt, S. W., & Andreadis, M. (2015). The biography blog project: Using the c3 inquiry arc and technology to develop students' historical skills. *Ohio Social Studies Review, 52(2), 52-62.*
- Dorr, C. H. (2011). Searching for she-roes: A study of biographies of historic women written for children. *Children & Libraries, 9(2), 42-49.*
- Er, H. (2008). İlköğretim öğrencilerine sosyal bilgiler eğitiminde biyografi öğretimi çerçevesinde Atatürk'ün hayatı nasıl anlatılmalıdır? Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Çanakkale: ÇOMÜ Eğitim Fakültesi.

- Er, H. (2010). *Sosyal bilgiler eğitimi kapsamında ilköğretim öğrencilerinin "biyografi" kullanımına ilişkin görüşleri*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Er, H., & Şahin, M. (2012). Sosyal bilgiler dersinde "biyografi" kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 75-96.
- Erdem, R. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Fagan, M. M., Bromley, K., & Welch, J. (1994). Using biographies to teach leadership. *Journal of Leadership Studies*, 1(4), 123-134.
- Fairweather, E., & Fairweather, T. (2010). A method for understanding their method: discovering scientific inquiry through biographies of famous scientists. *Science Scope*, 33, 23-30.
- Fertig, G. (2003). Using biographies to explore social justice in US history. *Social Studies and The Young Learner*, 16(1), 9-12.
- Fertig, G. (2008) Using biography to help young learners understand the causes of historical change and continuity, *The Social Studies*, 99(4), 147-154.
- Fırat, H. (2012). Çocuk edebiyatının Türkçe eğitimindeki yeri: Biyografi örneği. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 44-56.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2011). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.
- Hamel, S. F. (2015). Life Story/ Science Story: Biography as a tool for science communication. Thesis, Master of Science Communication. University of Otago.
- Hayes, R. N., & Robinson, J. A. (2012). Using biography to teach entrepreneurship. *The Entrepreneurial Executive*, 17, 13-23.
- Hoh, Y. K. (2009). Using biographies of outstanding women in bioengineering to dispel biology teachers' misperceptions of engineers. *The American Biology Teacher*, 71(8), 458-463.

Yel, Selma-Sel, Burcu. **Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.**

- Honig, M. (2019). *Students Discuss People: Usage of Biographical Content in History Lessons* (Doctoral Dissertation), Hebrew University of Jerusalem.
- Hwang, S. (2015). Making sense of scientific biographies: Scientific achievement, nature of science, and storylines in college students' essays. *Journal of Biological Education*, 49(3), 288-301.
- Karaçam, S. (2016). Investigating how the biographies of today's scientists affect 8th graders' scientist image. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 12(8), 1971-1995.
- Karagözoğlu, N. (2018). Sosyal bilgiler dersinde vatanseverlik değerinin kazandırılmasında kadın kahramanların yaşam öykülerinin kullanılması. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 4(2), 97-110.
- Kaymakçı S. & Er, H. (2009), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Biyografi Kullanımı. Sosyal Bilgiler Öğretimi. Safran, M. (Ed.), Ankara: Pegem.
- Kaymakçı, S., & Er, H. (2013). Sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarında biyografinin kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 198-224.
- Kazancı, F. (2019). *Din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde biyografinin bir materyal olarak kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Kemiksiz, Ö. (2018). Ortaokul Türkçe derslerinde biyografi türünün kullanımı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (12), 84-105.
- Kıymaz, M. S., & Ulutaş, A. (2012). Değer kazandırma açısından biyografiler: İleri Yavrutürk dergisi örneği. https://www.academia.edu/41752908/De%C4%9Fer_Kazand%C4%B1rma_A%C3%A7%C4%B1s%C4%B1ndan_Biyografiler_%C4%B0leri_Yavrut%C3%BCrk_Dergisi_%C3%96rne%C4%9Fi_sayfasından_erişilmiştir.
- Leckie, S. A. (2006). Why biographies matter in the classroom. *OAH Magazine of History*, 20(1), 7-10.

- McCowan, T. (2011). *Rethinking citizenship education: A curriculum for participatory democracy*. A&C Black.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akademi.
- Minaz, M. B., & Taş, H. (2020). Effect of biography-based values education on the attitudes of 4th grade primary school students towards the value of patriotism. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 10(2), 555-592.
- Morgan, H. (2009). Picture book biographies for young children: A way to teach multiple perspectives. *Early Childhood Education Journal*, 37(3), 219-227.
- Mori, M., & Lawson, S. (2006). Using biographies to illustrate the interpersonal and interpersonal dynamics of science. *Journal of Undergraduate Neuroscience Education*, 5(1), A1-A5.
- Oruç, Ş. & Erdem, R. (2010). Sosyal Bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 215-229.
- Rassool, C. (2004). *The Individual, Auto/biography and History in South Africa*. (Doctoral Dissertation). University of the Western Cape.
- Rosenberg, M. R. (2019). Collective Biographies of Women Written for Children: A Project to Create a Selection Tool and Annotated Bibliography. https://cdr.lib.unc.edu/concern/file_sets/bk128g58k?locale=en sayfasından erişilmiştir.
- Rubens, A., Leah, J., & Schoenfeld, J. (2016). Using biographies to teach leadership skills: a classroom example. *Journal of the Academy of Business Education*, 17, 116-133.
- Steelsmith, S. (1990). How would you like to hear only half a story? Ideas for using biographies of historical women in the classroom. *Feminist Teacher*, 5(1), 19-23.
- Storey, D. C. (1982). Reading in the content areas: Fictionalized biographies and diaries for social studies. *The Reading Teacher*, 35(7), 796-798.

Yel, Selma-Sel, Burcu. Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi.

- Tarhan, M., & Kılıç, F. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde biyografilerle girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(2), 60-71.
- Tas, H., & Minaz, M. B. (2019). The impact of biography-based values education on 4th grade elementary school students' attitudes towards tolerance value. *International Journal of Progressive Education*, 15(2), 118-139.
- VanderHaagen, S. (2012). Practical truths: black feminist agency and public memory in biographies for children. *Women's Studies in Communication*, 35(1) 18-41.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yiğittir, S. & Er, H. (2013). Sosyal bilgilerde değer eğitiminde biyografi kullanımı. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(200), 200-219.
- Zarnowski, M. (1988). Learning about contemporary women. *The Social Studies*, 79(2), 61-63.